

Skikkethet og skikkethetsvurdering

1. Innledning	2
2. Om skikkethet	3
2.1. Hva er skikkethet?	3
2.2. Kriteriene for skikkethetsvurderinger	5
2.3. Hvem er underlagt skikkethetsvurdering?	7
3. Ansvar for informasjon om skikkethet til studentene og ansatte	8
4. Saksgangen hos skikkethetsansvarlig	9
4.1. Tvilsmelding	9
4.2. Særskilt skikkethetsvurdering	11
4.2.1. Om særskilt skikkethetsvurdering	11
4.2.2. Varsel til studenten	11
4.2.3. Vurderingssamtale	12
4.2.4. Gjennomføring av utvidet oppfølging og veiledning, og nye samtaler med studenten	14
4.2.5. Utvidet oppfølging og veiledning avsluttes	15
4.3. Fra skikkethetsansvarlig til skikkethetsnemnden	16
5. Kort om saksgangen i skikkethetsnemnden	17
6. Inhabilitet i skikkethetsnemnden	18
7. Kort om saksbehandlingen i den lokale klagenemnden	19
8. Hva er konsekvensene av klagenemndens vedtak?	20
9. Klage på vedtak	22
10. Personvern i skikkethetssaker	23
11. Eksempler på skikkethetssaker	24
12. Litteraturliste	27

1. Innledning

Det følger av lov 8. juni 2018 nr. 28 om høyere yrkesfaglig utdanning (fagskoleloven) § 26 at en fagskole skal vurdere om studenter ved bestemte utdanninger er skikket for å utøve det yrket de er i ferd med å utdanne seg til. Å være skikket vil si å være faglig og personlig egnet til å fungere i en

bestemt rolle eller i et bestemt yrke. Å være skikket kan ikke beskrives som en egenskap en person har eller ikke har, men er noe som kan utvikles over tid.¹

Allmenne hensyn tilsier at personell som arbeider med sårbare grupper bør være skikket til å utføre jobben sin, og i stand til å møte de kravene som stilles i yrket. De samme hensynene tilsier imidlertid at også studenter under utdanning bør være skikket, for eksempel i forbindelse med gjennomføring av praksisstudier.² En vurdering av studentenes skikkethet underveis i et utdanningsløp kan bidra til å hindre at det blir uteksaminert studenter som av ulike grunner er uskikket til et bestemt yrke.³

Formålet med denne teksten er å forklare reglene knyttet til skikkethetsvurdering av studenter, sikre korrekt saksbehandling i skikkethetssaker og ivareta studentenes rettssikkerhet i prosessen. Målgruppen for teksten er studenter og ansatte ved Fagskolen Vestland.

2. Om skikkethet

2.1. Hva er skikkethet?

De nærmere reglene for skikkethet går frem av forskrift 11. juli 2019 nr. 1005 om høyere yrkesfaglig utdanning (fagskoleforskriften) kapittel 5. Disse reglene må suppleres av lov 10. februar 1967 om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven). Prosedyrene ved skikkethetsvurderinger er basert på reguleringene for skikkethetsvurdering ved universiteter og høyskoler, jf. forskrift 30. juni 2006 nr. 859 om skikkethetsvurdering i høyere utdanning.⁴

Formålet med skikkethetsvurderinger er å avdekke om studentene har de nødvendige forutsetningene for å utøve et yrke, jf. fagskoleforskriften § 26. Denne avdekkingen kan gjennomføres på to måter - gjennom en *løpende* og en *særskilt* skikkethetsvurdering. Den løpende

¹ Hva er en skikkethetsvurdering, hvilke utdanninger skal ha det og hvilke rutiner skal fagskolen ha?

² Prop. 47 L (2017-2018) s. 63, pkt. 18.2.

³ Samme sted s. 64, pkt. 18.4.

⁴ Informasjon om forskrift om høyere yrkesfaglig utdanning s. 14, pkt. 6.3.

skikkethetsvurderingen skal foretas ved alle de fagskoleutdanningene som er omfattet av reglene om skikkethet, og gjennom hele fagskoleutdanningen, jf. fagskoleforskriften § 28 første ledd. Dersom det av ulike grunner oppstår begrunnet tvil om en students skikkethet, skal det i tillegg gjennomføres en særskilt skikkethetsvurdering, jf. fagskoleforskriften § 28 andre ledd.

En skikkethetsvurdering er en helthetsvurdering av studentene, hvor det skal legges vekt på de faglige og personlige forutsetningene for å utøve et yrke.⁵ Studentenes skikkethet skal vurderes løpende både i de teoretiske og praktiske delene av studieløpet.⁶ I begrepet «helthetsvurdering» ligger det at alle viktige forhold knyttet til en students faglige og personlige egenskaper må vektes og sees i forhold til hverandre, før det kan konkluderes. Eksempelvis er det å stryke på eksamen ikke nødvendigvis det samme som å si at man er uskikket for yrket, selv om det kan sås tvil om vedkommendes faglige forutsetninger for å utøve yrket er til stede.⁷ Motsatt kan en student som tilfredsstillende faglige kravene i utdanningen likevel være personlig uskikket for yrket.⁸

Det er viktig å presisere at hensynet og formålet bak reglene om skikkethet ikke er å straffe de studentene som av ulike grunner er uskikket for yrket, men å beskytte rettighetene og sikkerheten til sårbare grupper.⁹

Der en student ikke har de nødvendige forutsetningene for å kunne utøve et yrke, kan den lokale klagenemnden ved fagskolen fatte vedtak om at studenten er uskikket, jf. fagskoleloven § 26 tredje ledd. I ytterste konsekvens kan den lokale klagenemnden vedta at studenten også skal utestenges fra utdanningen på dette grunnlag i inntil fem år, jf. fagskoleloven § 26 tredje ledd.

Et vedtak om at en student er uskikket er svært inngripende, noe som begrunner hvorfor den lokale klagenemnden fatter vedtak om uskikkethet og utestenging i første instans.¹⁰ Slike vedtak kan igjen påklages til Nasjonal klagenemnd for høyere yrkesfaglig utdanning, jf. fagskoleforskriften § 43 bokstav d.

Vedtakens inngripende karakter har den følge at avgjørelser om skikkethet og utestenging skal fattes med minst to tredels flertall, jf. fagskoleloven § 26 fjerde ledd. Kunnskapsdepartementet påpeker at terskelen for å fatte slike vedtak er og skal være høy.¹¹ Det er svært viktig at både studenten personlig, og vedkommendes rettigheter, ivaretas gjennom hele prosessen. Med dette siktes det særlig til studentens helse, sikkerhet, velferd og rettigheter etter forvaltningsloven.¹²

Et vedtak om at en student ikke er skikket for yrket og et vedtak om å utestenge studenten på dette grunnlag er enkeltvedtak etter forvaltningsloven § 2 første ledd bokstav b. Dette betyr at forvaltningslovens kapittel III til VI og VIII gjelder for avgjørelser knyttet til skikkethetsvurderinger, jf.

⁵ Prop. 47 L (2017-2018) s. 101, pkt. Til § 26.

⁶ Informasjon om forskrift om høyere yrkesfaglig utdanning s. 14, pkt. 7.

⁷ Samme sted s. 14, pkt. 6.3.

⁸ Prop. 47 L (2017-2018) s. 64, pkt. 18.4.

⁹ Samme sted s. 64, pkt. 18.4.

¹⁰ Prop. 47 L (2017-2018) s. 64, pkt. 18.4.

¹¹ Informasjon om forskrift om høyere yrkesfaglig utdanning s. 13, pkt. 6.1.

¹² Hva er en skikkethetsvurdering, hvilke utdanninger skal ha det og hvilke rutiner skal fagskolen ha? pkt. Hvordan skal fagskolen ivareta studenten og studentens rettigheter i prosessen?

fagskoleloven § 39 andre ledd. Dette gjelder også ved saksbehandlingen i forbindelse med særskilt skikkethetsvurdering.¹³

Av viktige forvaltningsprinsipper som må overholdes kan her nevnes plikten til å sørge for at all dokumentasjon er skriftlig, at alle vedtak er begrunnet og at studentens rett på innsyn og informasjon om rettigheter, klagerett og veiledning underveis i saken overholdes. Videre må blant annet forvaltningslovens regler om habilitet, taushetsplikt, forhåndsvarsling og utredningsplikt følges gjennom hele prosessen.

2.2. Kriteriene for skikkethetsvurderinger

En student regnes for å være uskikket dersom vedkommende underveis i utdanningen eller i fremtidig yrkesutøvelse kan utgjøre en fare for liv, fysisk og/eller psykisk helse, rettigheter og sikkerhet til barn, unge eller voksne i sårbare situasjoner, jf. fagskoleforskriften § 26.

En student er å regne som uskikket dersom ett eller flere av kriteriene i fagskoleforskriften § 29 første ledd er oppfylt på en slik måte at studenten utgjør en fare etter § 26:

- a. studenten viser manglende vilje eller evne til omsorg, forståelse, innlevelse og respekt for barn, unge og voksne i sårbare situasjoner
- b. studenten viser manglende vilje eller evne til å endre uakseptabel adferd i samsvar med faglig veiledning
- c. studenten opptrer ikke i tråd med regelverk for helse, miljø og sikkerhet, prosedyrer og kvalitetssystemer, og dette kan utgjøre en fare for liv og helse
- d. studenten viser truende eller krenkende adferd i studiesituasjonen, eller overfor barn, unge eller voksne i sårbare situasjoner.

At studenten må ha vilje og evne til omsorg, forståelse, innlevelse og respekt for barn, unge og voksne i sårbare situasjoner krever blant annet gode relasjoner til omgivelsene på ethvert sted og i enhver situasjon, selv under stressende forhold. At studenten må vise vilje og evne til å endre uakseptabel adferd i samsvar med faglig veiledning krever på sin side selvinnsikt og evne til å ta imot veiledning. Hva som utgjør «uakseptabel adferd» vil være avhengig av hvilken utdanning

¹³ Rundskriv F-07-16 s. 4, pkt. Til § 2.

skikkethetsvurderingen gjelder, men gjennomgående vil vold og rusmisbruk være i denne kategorien. Annen «uakseptabel adferd» kan være uærlighet eller diskriminerende oppførsel.¹⁴

Fagskoleforskriften § 29 første ledd bokstav a til d viser flere steder til formuleringen «sårbare situasjoner». Det er imidlertid ikke alltid like opplagt hva som utgjør en sårbar situasjon. En pasient vil som regel alltid være i en sårbar situasjon, i kraft av å være i en sårbar gruppe.¹⁵ I andre tilfeller kan en person være i en sårbar situasjon, uten nødvendigvis å være del av en sårbar gruppe.

Sårbare situasjoner kan eksempelvis være situasjoner hvor studenten har ansvar eller omsorg for et individ, eller andre situasjoner hvor det kan oppstå et tillitsforhold mellom personer. Relatert til studiesituasjonen vil «sårbare situasjoner» typisk være de tilfellene der studenten skal møte sårbare individer som en del av arbeidsoppgavene i praksis eller klinisk undervisning. De sårbare situasjonene kan imidlertid også være situasjoner der studentene er avhengig av hverandre og sårbare i læringssituasjonen eller yrkesutførelsen, bl.a. som kollegaer.¹⁶

Regelverket i fagskoleforskriften legger opp til en todelt vurdering av studentens skikkethet. Først må fagskolen vurdere om forholdet i saken oppfyller de konkrete vurderingskriteriene i fagskoleforskriften § 29. Et minstekrav for å kunne stadfeste at det foreligger manglende skikkethet for yrket er at minst ett av kriteriene i fagskoleforskriften § 29 første ledd er oppfylt. Deretter må fagskolen vurdere om forholdet, alene eller sammen med andre forhold, er av en slik art og grad at studenten utgjør en mulig fare for de gruppene studenten er eller vil komme i kontakt med under utdanningen eller i fremtidig yrkesutøvelse, jf. fagskoleforskriften § 26. Det er viktig at fagskolen drøfter farekriteriet særskilt, og gjør en nærmere vurdering av hvorfor studentens utfordringer kan utsette de sårbare gruppene for en konkret fare. Det er ikke tilstrekkelig å konstatere at studentens utfordringer på generelt grunnlag kan tenkes å utgjøre en fare. Momenter og argumenter som kan tale i studentens favør må inntas og drøftes i vurderingen.¹⁷

Ved vurderingen av de ulike momentene i fagskoleforskriften § 29 første ledd må det legges vekt på hvor langt studenten er kommet i studieløpet, og hvorvidt læring og utvikling i det videre studiet kan tenkes å gjøre studenten skikket til det aktuelle yrket. Tidlig i studieløpet kan studenten være mindre moden og reflektert, og det vil også være tid og anledning for studenten til å justere sin adferd. Senere i studieløpet må det forventes mer av studentene, og terskelen for å slå fast at studenten ikke er skikket vil kunne være noe lavere.¹⁸

Både likebehandling av og sikkerheten til studentene gjør det nødvendig å ha et felles sett med vurderingskriterier for skikkethetsvurderinger. Dette betyr at listen med kriterier i fagskoleforskriften § 29 første ledd er uttømmende, og at fagskolene ikke selv kan tilføye andre vurderingskriterier for skikkethet. Opplistingen i fagskoleforskriften § 29 første ledd viser også at vurderingen av en

¹⁴ Informasjon om forskrift om høyere yrkesfaglig utdanning s. 13-14, pkt. 6.3.

¹⁵ Hva er en skikkethetsvurdering, hvilke utdanninger skal ha det og hvilke rutiner skal fagskolen ha? pkt. I hvilke fagskoleutdanninger skal dere vurdere skikkethet?

¹⁶ Informasjon om forskrift om høyere yrkesfaglig utdanning s. 13, pkt. 6.1.

¹⁷ Rapport fra Nasjonal klagenemnd for høyere yrkesfaglig utdanning s. 15, pkt. Særlig om saksbehandling av skikkethetssaker.

¹⁸ Rundskriv F-07-16 s. 5, pkt. Generelt om §§ 3, 4 og 5.

students skikkethet er en sammensatt vurdering av vedkommendes kompetanse, holdninger, utsagn og annen adferd, og at kriteriene må anvendes skjønnsmessig.¹⁹

2.3. Hvem er underlagt skikkethetsvurdering?

Skikkethetsvurderinger skal foregå ved alle utdanninger der studentene underveis i utdanningen eller i fremtidig yrkesutøvelse er i kontakt med barn, unge eller voksne i sårbare situasjoner, og kan utgjøre en fare for deres liv, fysiske og/eller psykiske helse, rettigheter og sikkerhet, jf. fagskoleforskriften § 27 første ledd, jf. § 26. Skikkethetsvurderinger etter fagskoleloven § 26 og fagskoleforskriften kapittel 5 omfatter ikke medisinsk skikkethet, som er regulert i annet regelverk.²⁰

Ved Fagskulen Vestland er følgende fagskoleutdanninger underlagt regler om skikkethet:

- Demensomsorg og psykisk helsearbeid til eldre
- Psykisk helsearbeid og rusarbeid
- Rehabilitering, kvardagsmeistring og velferdsteknologi
- Sterilforsyning og smittevern i helsetenesta

Det er fagskolene selv som har ansvaret for å tilrettelegge utdanningene slik at studentenes skikkethet kan vurderes på en tilfredsstillende måte. Dette kan bety bruk av caseoppgaver, simuleringer, praksisperioder eller andre læringsformer som er egnet til å avdekke studentenes skikkethet.²¹

¹⁹ Informasjon om forskrift om høyere yrkesfaglig utdanning s. 13-14, pkt. 6.3.

²⁰ Informasjon om forskrift om høyere yrkesfaglig utdanning s. 13, pkt. 6.1.

²¹ Samme sted s. 13, pkt. 6.1.

3. Ansvar for informasjon om skikkethet til studentene og ansatte

Det følger av fagskoleforskriften § 30 at enhver fagskole har plikt til å gi studentene tilstrekkelig og relevant informasjon om fagskoleutdanningens innhold, herunder informasjon om at studentene vil bli skikkethetsvurdert. Dette er en presisering av fagskolenes alminnelige veiledningsplikt etter forvaltningsloven § 11. Fagskolene skal sørge for at alle studentene får informasjon om reglene for skikkethet, jf. fagskoleforskriften § 30. Med «alle studentene» skal her forstås alle de studentene som begynner på utdanninger underlagt skikkethetsvurdering.²²

At fagskolene er pliktig til å gi studentene informasjon om skikkethet innebærer at studentene skal få informasjon om skikkethetsvurderinger og hva slike vurderinger innebærer. Denne informasjonen skal gis ved studiestart, jf. fagskoleforskriften § 30. Det er imidlertid nødvendig å gi studentene en grundig gjennomgang av ordningen, hvor det blant annet informeres om studentenes rettigheter i en skikkethetsprosess. Denne grundige gjennomgangen bør også finne sted tidlig i utdanningen, fortrinnsvis tidlig i første semester.²³

Det er fagskolenes ansvar å sørge for at alle praksissteder, ansatte, lærere, veiledere og andre ved de aktuelle utdanningene har den nødvendige kunnskapen og kompetansen til å kunne foreta en løpende vurdering av studentenes skikkethet.²⁴

Fagskolene skal etter fagskoleforskriften § 32 første ledd oppnevne én eller flere ansatte ved institusjonen som skikkethetsansvarlig(e) for skikkethetsvurdering. Fagskolene kan bestemme at det skal være skikkethetsansvarlig som har ansvaret for opplæringen i skikkethetsvurderinger ved fagskolen, og å videreformidle informasjon om skikkethetsvurderinger til studentene og ansatte.²⁵ Fagskolene kan også tildele skikkethetsansvarlig ansvaret for å svare på eventuelle spørsmål om skikkethetsvurderinger fra ansatte og praksissteder.²⁶

²² Informasjon om forskrift om høyere yrkesfaglig utdanning s. 18, pkt. 7.9.

²³ Samme sted s. 18, pkt. 7.9.

²⁴ Samme sted s. 14, pkt. 7.

²⁵ Samme sted s. 15, pkt. 7.2.

²⁶ Hva er en skikkethetsvurdering, hvilke utdanninger skal ha det og hvilke rutiner skal fagskolen ha? pkt. Hva er ansvaret til skikkethetsansvarlig?

4. Saksgangen hos skikkethetsansvarlig

4.1. Tvilmelding

Den løpende skikkethetsvurderingen, eller en enkeltstående hendelse, kan lede til tvil om en student oppfyller kriteriene i fagskoleforskriften § 29. Som hovedregel vil denne tvilen knytte seg til spesielle forhold eller hendelser oppstått på selve fagskolen eller i studiesituasjonen, men det er også mulig at forhold eller hendelser utenfor utdanningsinstitusjonen kan tillegges vekt, som for eksempel hendelser i studentens fritid.²⁷ Hendelser eller forhold som ligger utenfor studiesituasjonen kan tillegges vekt dersom de har, eller må antas å kunne ha, innvirkning på hvordan studenten vil utføre oppgavene i yrket.²⁸ Politiattest kan delvis avdekke fare som er observert i andre situasjoner.²⁹

Når tvilen skal innrapporteres må dette gjøres i en skriftlig melding. En slik melding omtales som en tvilmelding, jf. fagskoleforskriften § 33. Tvilmeldingen kan komme fra en medstudent, lærer, veileder eller andre som er i kontakt med eller har med studenten å gjøre. Det er ikke begrensninger i hvem som kan levere inn tvilmelding.³⁰ Skjemaet «*Skjema for tvilmelding*» benyttes ved innrapportering av tvil, og sendes eller leveres til skikkethetsansvarlig ved fagskolen. Utfyllende informasjon om bruk av tvilmelding, og krav til meldingens nærmere innhold, finnes i skjemaet.

Den som leverer tvilmelding kan velge å gjøre dette anonymt. Det vil imidlertid være en fordel for fagskolen å vite hvem som har sendt inn tvilmeldingen, av hensyn til muligheten for å innhente mer informasjon. Fagskolene har imidlertid en plikt til å vurdere alle tvilmeldinger, også de anonyme.³¹

I tilfeller hvor den som leverer tvilmelding opptrer med fullt navn, kan det oppstå situasjoner hvor vedkommende ikke ønsker at den meldingen retter seg mot får vite hvem som har meldt inn tvil. Det er imidlertid en hovedregel i forvaltningsloven § 18 første ledd at den som er part i en sak har rett til å gjøre seg kjent med sakens dokumenter. Dette innebærer at studenten tvilen retter seg mot i utgangspunktet har rett til å få vite hvem som har levert inn tvilmelding.

Anonymisering av melder kan bare gjøres der særlige grunner taler for det, jf. forvaltningsloven § 19 andre ledd bokstav b. Bruken av uttrykket «særlige grunner» tilsier at en slik mulighet for anonymisering skal praktiseres strengt. I vurderingen skal det tas hensyn til hvilke konsekvenser det vil ha for den som har levert tvilmelding om vedkommendes identitet blir kjent, som for

²⁷ Prop. 47 L (2017-2018) s. 101, pkt. Til § 26.

²⁸ Rundskriv F-07-16 s. 4, pkt. Generelt til §§ 3, 4 og 5.

²⁹ Hva er en skikkethetsvurdering, hvilke utdanninger skal ha det og hvilke rutiner skal fagskolen ha? pkt. Hva er kriteriene for å vurdere om en student ikke er skikket?

³⁰ Informasjon om forskrift om høyere yrkesfaglig utdanning s. 14, pkt. 7.1.

³¹ Samme sted s. 15, pkt. 7.1.

eksempel fare for gjengjeldelse. Det skal også legges vekt på om det er av vesentlig betydning for studenten det er varslet tvil om, å få opplysningen for å kunne ivareta egne interesser i saken. Før det eventuelt gis innsyn i informasjon som kan røpe melderens identitet, bør tvilmelderens få anledning til å uttale seg.³²

Det er uttrykkelig bestemt i fagskoleforskriften § 33 første ledd at den som leverer tvilmelding ikke skal regnes som part i saken. Dette innebærer at den som leverer tvilmelding ikke innehar de rettigheter og plikter som ellers medfølger status som part. Der den tvilmeldingen retter seg mot eksempelvis har krav på varsel før vedtak treffes etter forvaltningsloven § 16, og rett til å gjøre seg kjent med sakens dokumenter etter forvaltningsloven § 18, har altså den som leverer tvilmelding ikke tilsvarende rett til å motta informasjon om saken og dens utvikling.

³² *Informasjon om forskrift om høyere yrkesfaglig utdanning s. 15, pkt. 7.1.*

4.2. Særskilt skikkethetsvurdering

4.2.1. Om særskilt skikkethetsvurdering

Det er skikkethetsansvarlig ved fagskolen som har ansvaret for å ta imot tvilsmeldingen, og gjøre en nærmere vurdering av denne, jf. fagskoleforskriften § 33 første ledd. Dersom tvilsmeldingen knytter seg til mindre forhold bør det gjøres et forsøk på rette opp disse gjennom uformelle virkemidler, som veiledning, samtaler, råd om å avbryte studieløpet eller lignende, før en særskilt skikkethetsvurdering finner sted.³³

Dersom tvilsmeldingen er åpenbart ugrunnet, skal meldingen heller ikke behandles av skikkethetsansvarlig, jf. fagskoleforskriften § 33 andre ledd. Saken må imidlertid undersøkes, og vurderingene dokumenteres skriftlig. Det må vurderes om det er behov for å orientere studenten.³⁴

Dersom en innkommet tvilsmelding er begrunnet, og gir uttrykk for rimelig tvil rundt en students skikkethet, skal det foretas en særskilt skikkethetsvurdering av studenten, jf. fagskoleforskriften § 28 andre ledd. En særskilt skikkethetsvurdering er en forutsetning for at vedtak om uskikkethet og utestenging kan treffes av den lokale klagenemnden på et seinere tidspunkt i saken. En student kan altså ikke erklæres uskikket basert på en løpende skikkethetsvurdering alene.³⁵

Det ligger i ordet «særskilt» at en særskilt skikkethetsvurdering er ment å skulle benyttes i spesielle tilfeller. Muligheten til å vurdere en student etter en særskilt skikkethetsvurdering skal som hovedregel bare benyttes når andre formelle og uformelle virkemidler underveis i studiet, som ellers skal sikre at bare studenter som oppfyller kravene får vitnemål, ikke har avhjulpet situasjonen.³⁶

Dersom skikkethetsansvarlig finner tvilsmeldingen begrunnet, åpnes det sak på studenten. Forholdets sensitive karakter gjør det nødvendig å registrere dette som en egen sak i Elements. Det er generelt viktig at all dokumentasjon i saken registreres fortløpende, og at saken og forhold beskrives utfyllende. Muntlige opplysninger må nedtegnes ved behov.

Ved særskilte skikkethetsvurderinger kommer ellers forvaltningslovens regler om saksbehandling til anvendelse. Dette innebærer at regler om blant annet habilitet, taushetsplikt, forhåndsvarsling, utredningsplikt, dokumentinnsyn, begrunnelse mv. må følges og overholdes i prosessen.

4.2.2. Varsel til studenten

Skikkethetsansvarlig må varsle studenten skriftlig om at det foreligger begrunnet tvil om vedkommendes skikkethet, jf. fagskoleforskriften § 34 første ledd. Deretter må studenten innkalles

³³ Informasjon om forskrift om høyere yrkesfaglig utdanning s. 14, pkt. 7.

³⁴ Særskilt skikkethetsvurdering - saksgang ved NTNU s. 2, pkt. Vurdering og utredning av innkommet tvilsmelding.

³⁵ Informasjon om forskrift om høyere yrkesfaglig utdanning s. 14, pkt. 7.

³⁶ Rundskriv F-07-16 s. 3.

til en vurderingssamtale, jf. fagskoleforskriften § 34 første ledd. Formålet med vurderingssamtalen er å utrede saken og la studenten få presentere sin side av denne.³⁷

Varsel fra skikkethetsansvarlig om at det foreligger tvil og innkalling til vurderingssamtale kan gjøres i samme brev. Kopi av tvilmeldingen legges ved. Fordi tvilmeldingen kan inneholde informasjon som røper melderens identitet, bør tvilmelder som nevnt over i punkt 4.1 få anledning til å uttale seg før denne oversendes.³⁸

Varsellet skal ellers utarbeides i samsvar med forvaltningsloven, og må derfor blant annet inneholde informasjon om regelverket, om de forhold som ligger til grunn for tvil om vedkommendes skikkethet og videre saksgang.³⁹ Planen for og formålet med vurderingssamtalen bør beskrives. Studenten må gjøres oppmerksom på at han eller hun har rett til å gjøre seg kjent med sakens dokumenter, hvis ikke annet følger av forvaltningsloven §§ 18-19, jf. forvaltningsloven § 18 første ledd. Studenten må også gjøres oppmerksom på at han eller hun etter forvaltningsloven § 12 har rett til å la seg bistå av advokat eller annen fullmektig på alle trinn av saksbehandlingen, men at fagskolen ikke har plikt til å dekke eventuelle utgifter til dette.⁴⁰ Studenten bør også opplyses om hvem fra fagskolen som vil være til stede ved møtet, og deres funksjon i saken.

Brevet må sendes i god tid før vurderingssamtalen skal finne sted, og vurderingssamtalen bør gjennomføres så snart som mulig etter at tvilmeldingen ble mottatt av skikkethetsansvarlig. Brevets sensitive karakter gjør det nødvendig å sende det via Elements. Dersom brevet kommer i retur er det viktig å registrere og dokumentere at man har forsøkt å innkalle studenten, men ikke har fått svar i første omgang.⁴¹

4.2.3. Vurderingssamtale

Under vurderingssamtalen har studenten rett til å ha med seg en talsperson, jf. forvaltningsloven § 12. I motsetning til universiteter og høyskoler har ikke fagskolene plikt til å dekke eventuelle utgifter til talsperson eller advokatbistand ved en skikkethets sak.⁴² Fra fagskolen stiller skikkethetsansvarlig og andre som skikkethetsansvarlig måtte bestemme. Antall deltakere fra fagskolen bør imidlertid begrenses.

³⁷ Informasjon om forskrift om høyere yrkesfaglig utdanning s. 15, pkt. 7.2.

³⁸ Samme sted s. 15, pkt. 7.1.

³⁹ Rundskriv F-07-16 s. 8, pkt. Til § 10.

⁴⁰ Prop. 47 L (2017-2018) s. 64, pkt. 18.4.

⁴¹ Særskilt skikkethetsvurdering - saksgang ved NTNU s. 2, pkt. Skriftlig innkalling til vurderingssamtale.

⁴² Prop. 47 L (2017-2018) s. 64, pkt. 18.4.

Vurderingssamtalen har to formål. Det første er å utrede og klargjøre saken, og la studenten få presentere sin side av denne. Målet er at saken skal bli så godt opplyst som mulig, jf. fagskoleforskriften § 34 første ledd.

Det andre formålet med vurderingssamtalen er å lage en plan for veien videre. Studenten skal under samtalen få tilbud om utvidet oppfølging og veiledning, jf. fagskoleforskriften § 34 første ledd. Den utvidede veiledningen skal være konkret, særskilt tilpasset studentens behov og utfordringer, og utarbeidet med utgangspunkt i tvilsmeldingen, med mål om å gjøre studenten skikket for yrket.⁴³

Under vurderingssamtalen skal partene komme frem til en plan for innholdet i og opplegget for den utvidede oppfølgingen og veiledningen. Denne planen må være skriftlig og konkret, og bør beskrive hva som er måloppnåelsen, hvem som har ansvaret for hva underveis og hvordan rapportering skal foregå. Planen bør også inneholde en beskrivelse av hva som er studentens utfordringer, og hvilke tiltak som kan medføre ønsket endring.⁴⁴ Studenten skal ha kopi av planen, og skikkethetsansvarlig må sørge for at planen formidles skriftlig til den eller de som skal gjennomføre selve oppfølgingen og veiledningen.⁴⁵

Dersom det er åpenbart at utvidet oppfølging og veiledning ikke er egnet til å hjelpe studenten, er det ikke et krav om at studenten får et slikt tilbud, jf. fagskoleforskriften § 34 første ledd. Skikkethetsansvarlig kan selv avgjøre at det ikke skal gis utvidet oppfølging og veiledning. Det ligger imidlertid i ordet «åpenbart» at terskelen for å beslutte dette skal være høy. Dersom skikkethetsansvarlig mener at utvidet oppfølging og veiledning ikke er egnet til å hjelpe studenten, er det viktig at denne vurderingen dokumenteres godt og fremgår av begrunnelsen for det etterfølgende vedtaket.⁴⁶

Etter vurderingssamtalen må skikkethetsansvarlig lage et skriftlig referat fra samtalen, jf. fagskoleforskriften § 34 andre ledd. Referatet bør utarbeides så raskt som mulig etter vurderingssamtalen har funnet sted.

Referatet skal være utfyllende og objektivt, og inneholde en beskrivelse av saksforholdet og eventuelle planer for utvidet oppfølging og veiledning av studenten, jf. fagskoleforskriften § 34 andre ledd.

Referatet bør deretter godkjennes og signeres av samtlige av vurderingssamtalens deltakere.⁴⁷ Referatet bør først presenteres for deltakerne fra fagskolen selv, som godkjenner og signerer dette. Deretter sendes referatet til studenten for endelig godkjenning og signering. I tråd med forvaltningsloven har studenten rett til å uttale seg om referatet, og komme med skriftlige innspill innen en rimelig frist. Dersom studenten kommer med slike innspill, må dette registreres i saken. Studenten skal ha kopi av det endelige referatet.

⁴³ Rapport fra Nasjonal klagenemnd for høyere yrkesfaglig utdanning s. 15, pkt. Utvidet oppfølging og veiledning.

⁴⁴ Rapport fra Nasjonal klagenemnd for høyere yrkesfaglig utdanning s. 15, pkt. Utvidet oppfølging og veiledning.

⁴⁵ Særskilt skikkethetsvurdering - saksgang ved NTNU s. 3, pkt. Plan for utvidet oppfølging og veiledning.

⁴⁶ Rapport fra Nasjonal klagenemnd for høyere yrkesfaglig utdanning s. 15, pkt. Utvidet oppfølging og veiledning.

⁴⁷ Særskilt skikkethetsvurdering - saksgang ved NTNU s. 2, pkt. Vurderingssamtale - referat.

Skikkethetsansvarlig har ansvaret for å sørge for at plan for utvidet oppfølging og veiledning blir gjennomført.⁴⁸ Dersom studenten skal gjennomføre praksisperiode kan denne utsettes fra det tidspunktet tvilmelding er mottatt til etter at utvidet oppfølging og veiledning er avsluttet, eventuelt til saken er avgjort, jf. fagskoleforskriften § 34 første ledd. Det er skikkethetsansvarlig som har ansvaret for å ta stilling til om en eventuell praksisperiode skal utsettes.

4.2.4. Gjennomføring av utvidet oppfølging og veiledning, og nye samtaler med studenten

Etter vurderingssamtalen må studenten gis noe tid til endring og utvikling. Dette er ikke uttrykkelig fastslått i fagskoleloven eller fagskoleforskriften, men følger forutsetningsvis av fagskoleforskriften § 34 tredje ledd. Studentens mulighet til å rette på forholdet bør skje over en nærmere avgrenset tidsperiode.⁴⁹

Det er svært viktig at oppfølgingen og veiledningen av studenten registreres fortløpende på saken, da gjennomføringen av planen skal kunne dokumenteres i ettertid. Registrering i saken kan for eksempel skje ved at den som bistår studenten med oppfølging og veiledning skriver et oppsummeringsnotat etter hver veiledningstime, og en sluttrapport når kontakten med studenten avsluttes. Den som bistår studenten med oppfølging eller veiledning skal ikke ta stilling til studentens skikkethet, men beskrive studentens utvikling.⁵⁰

⁴⁸ Rundskriv F-07-16 s. 8, pkt. Til § 10.

⁴⁹ Hva er en skikkethetsvurdering, hvilke utdanninger skal ha det og hvilke rutiner skal fagskolen ha? pkt. Hvordan skal fagskolen ivareta studenten og studentens rettigheter i prosessen?

⁵⁰ Særskilt skikkethetsvurdering - saksgang ved NTNU s. 3, pkt. Plan for utvidet oppfølging og veiledning.

All dokumentasjon som er nedskrevet av den som bistår studenten med oppfølging og veiledning skal sendes skikkethetsansvarlig og registreres i saken. Studenten skal orienteres om det som oversendes av dokumentasjon, og gis anledning til å uttale seg om det som står i dokumentene, jf. forvaltningsloven § 17. Studentens rett til uttalelse kan eksempelvis skje ved at skikkethetsansvarlig underveis i prosessen innkaller til samtaler, hvor selve oppfølgingen og veiledningen skal være hovedtema.⁵¹ Det er viktig at studenten får uttale seg om gjennomføringen av oppfølgingen og veiledningen, og forklare hvordan han eller hun synes opplegget fungerer.

4.2.5. Utvidet oppfølging og veiledning avsluttes

Etter at utvidet oppfølging og veiledning er avsluttet, skal skikkethetsansvarlig se på saken sammen med den eller de som har bistått studenten. Det er imidlertid skikkethetsansvarlig selv som har ansvaret for å vurdere resultatet av den utvidede oppfølgingen og veiledningen.⁵²

Skikkethetsansvarlig har ansvar for at saken er så godt opplyst som mulig før vurderingen av resultatet gjennomføres, og kan innhente de opplysninger og uttalelser som er nødvendige for å sikre dette, jf. forvaltningsloven § 17. Dersom det mottas opplysninger, eller skikkethetsansvarlig innhenter uttalelser på anmodning, skal dette registreres fortløpende i saken. Dersom studenten etter forvaltningsloven §§ 18 til 19 har rett til å gjøre seg kjent med disse opplysningene, skal studenten få mulighet til å komme med skriftlige innspill innen en rimelig frist, jf. forvaltningsloven § 17 andre ledd. Dersom studenten kommer med slike innspill, må dette registreres i saken.

Dersom utvidet oppfølging og veiledning faktisk medfører den nødvendige endring og utvikling hos studenten, skal saken avsluttes av skikkethetsansvarlig. Dette bør gjøres i møte med studenten, i en siste og avsluttende samtale. I det skriftlige referatet fra samtalen må det fremgå tydelig at saken nå er avsluttet i møte med studenten. Referatet må sendes til studenten for godkjenning og signering, og studenten har rett til å uttale seg om referatet og komme med skriftlige innspill innen en rimelig frist. Studenten skal ha kopi av det endelige referatet.

Dersom studenten *ikke* har gjort den nødvendige endring og utvikling, skal skikkethetsansvarlig fremme saken for skikkethetsnemnden, jf. fagskoleforskriften § 34 tredje ledd. Dette kan for eksempel være i de situasjonene hvor studenten nekter å ta imot utvidet oppfølging eller

⁵¹ *Særskilt skikkethetsvurdering - saksgang ved NTNU s. 3, pkt. Nye vurderingssamtaler.*

⁵² *Informasjon om forskrift om høyere yrkesfaglig utdanning s. 15, pkt. 7.2.*

veiledning, eventuelt ytterligere veiledning og/eller forsterket oppfølging, selv om behovet for endring fortsatt er til stede.⁵³

4.3. Fra skikkethetsansvarlig til skikkethetsnemnden

Etter fagskoleforskriften § 32 tredje ledd skal skikkethetsansvarlig innstille til skikkethetsnemnden. Når skikkethetsansvarlig skal fremme saken for skikkethetsnemnden må all dokumentasjon i saken følge med, jf. fagskoleforskriften § 35 første ledd. Dette omfatter for eksempel tvilmeldingen om studenten, referater fra samtaler med studenten, opplysninger om hvordan fagskolen har fulgt opp og veiledet studenten, skikkethetsansvarlig sin vurdering av resultatet etter avsluttet oppfølging og veiledning og andre skriftlige opplysninger i saken, jf. fagskoleforskriften § 34 første og andre ledd, jf. § 35 første ledd.

Fagskolen kan tillegge skikkethetsansvarlig ansvaret for å lage en skriftlig saksframstilling som oversendes skikkethetsnemnden sammen med den pålagte dokumentasjonen.⁵⁴

⁵³ Rundskriv F-07-16 s. 8, pkt. Til § 10.

⁵⁴ Hva er en skikkethetsvurdering, hvilke utdanninger skal ha det og hvilke rutiner skal fagskolen ha? pkt. Hva er ansvaret til skikkethetsansvarlig?

5. Kort om saksgangen i skikkethetsnemnden

Skikkethetsnemndens sammensetning fremgår av fagskoleforskriften § 31 andre ledd. Minst to tredjedeler av nemndas medlemmer skal være til stede ved saksbehandlingen, jf. fagskoleforskriften § 31 fjerde ledd.

Skikkethetsnemnden tar utgangspunkt i dokumentasjonen fra skikkethetsansvarlig. Nemnden skal utrede saken ytterligere dersom dette er nødvendig, jf. fagskoleforskriften § 35 første ledd.

Studenten skal varsles i god tid om møtetidspunktet for skikkethetsnemnden, og motta kopi av saksdokumentene, jf. fagskoleforskriften § 35 andre ledd. Etter fagskoleforskriften har ikke studenten krav på å få møte i nemnden. Studenten skal imidlertid få mulighet til å legge frem sine synspunkter for nemnden før møtet, jf. fagskoleforskriften § 35 andre ledd. Dette kan skje på flere måter, for eksempel ved at studenten kommer med skriftlige innspill eller ved at studenten forklarer seg muntlig for nemnden før behandlingen av saken starter.

Etter møtet skal skikkethetsnemnden gjøre en vurdering av hvorvidt studenten er skikket eller ikke, jf. fagskoleforskriften § 35 tredje ledd. Denne vurderingen leveres som en innstilling til den lokale klagenemnden, med kopi til studenten. I tillegg til en vurdering av studentens skikkethet, skal skikkethetsnemnden ta stilling til hvorvidt studenten bør utestenges helt eller delvis fra den aktuelle utdanningen, samt lengden på utestengingsperioden og eventuelle vilkår for at studenten skal få gjenoppta utdanningen, jf. fagskoleforskriften § 35 tredje ledd. Dersom det er uenighet i skikkethetsnemnden knyttet til noen av vurderingsmomentene skal dette komme frem av innstillingen, jf. fagskoleforskriften § 35 tredje ledd.

6. Inhabilitet i skikkethetsnemnden

Det følger av fagskoleloven § 39 første ledd at forvaltningslovens bestemmelser om habilitet i §§ 6 til 10 kommer til anvendelse i saker om skikkethet. Reglene om habilitet innebærer at et medlem av skikkethetsnemnden er inhabilt, og dermed ikke kan tilrettelegge grunnlaget for eller treffe avgjørelse i en sak, dersom det foreligger forhold som nevnt i forvaltningsloven § 6 første ledd bokstav a til e. Som tidligere nevnt er det uttrykkelig bestemt i fagskoleforskriften § 33 første ledd at den som leverer tvilsmelding, ikke skal regnes som part i saken. Den som melder tvil, vil derfor ikke være inhabil etter reglene i forvaltningsloven § 6 første ledd bokstav a.

Videre vil et medlem av skikkethetsnemnden være inhabilt dersom det foreligger «andre særegne forhold» som er «egnet til å svekke tilliten» til medlemmets upartiskhet, jf. forvaltningsloven § 6 andre ledd.

Et medlem av skikkethetsnemnden er ikke inhabilt selv om vedkommende har hatt kontakt med den aktuelle studenten i løpet av studiet. Har et medlem tidligere vært saksbehandler i den aktuelle saken, er heller ikke dette et forhold som i seg selv automatisk medfører at vedkommende er inhabil.⁵⁵

⁵⁵ Informasjon om forskrift om høyere yrkesfaglig utdanning s. 16, pkt. 7.3

7. Kort om saksbehandlingen i den lokale klagenemnden

På bakgrunn av skikkethetsnemndens innstilling kan den lokale klagenemnden vedta at en student ikke er skikket for yrket, jf. fagskoleforskriften § 36 første ledd.

Ved behandlingen skal den lokale klagenemnden påse at saken er så godt opplyst som mulig før vedtak treffes, jf. forvaltningsloven § 17 første ledd. Studenten har rett til å uttale seg før det treffes vedtak om skikkethet og eventuell utestenging på dette grunnlag, jf. fagskoleloven § 26 fjerde ledd. Den lokale klagenemnden bestemmer selv om studenten skal forklare seg muntlig eller skriftlig.⁵⁶

Dersom klagenemnden vedtar at studenten ikke er skikket for yrket, kan den også vedta at studenten skal utestenges på grunn av uskikkethet, jf. fagskoleforskriften § 36 andre ledd. Det er viktig å merke seg at fagskoleforskriften § 36 andre ledd ikke oppstiller en plikt til å utestenge studenten, men en adgang til å utestenge i inntil fem år, jf. fagskoleloven § 26 tredje ledd.

Vedtak om at en student ikke er skikket og vedtak om utestenging på dette grunnlag skal treffes i to separate vedtak, hver med minst to tredels flertall, jf. fagskoleforskriften § 36 første og andre ledd, jf. fagskoleloven § 26 fjerde ledd. Bakgrunnen for at vedtakene skal treffes separat er at det unntaksvis kan forekomme at de forhold som gjør en student uskikket for yrket, er av en slik karakter at studenten fortsatt kan fullføre studieenheter eller enkeltemner.⁵⁷ Et aktuelt alternativ kan være å begrense en utestenging til kun å omfatte praksisperioden. Det normale vil imidlertid være at de forhold som fører til et vedtak om uskikkethet er såpass alvorlige og vedvarende at studenten ikke kan fullføre utdanningen.⁵⁸

Lengen på en eventuell utestengingsperiode må bygge på en konkret helhetsvurdering, men studenten kan maksimalt utestenges i fem år, jf. fagskoleloven § 26 tredje ledd. Studenten skal ikke utestenges for en lengre periode enn det som er nødvendig av hensyn til årsaken til at studenten er vurdert som uskikket.⁵⁹ Utestengingsvedtaket må altså ikke være et uforholdsmessig inngrep i studiesituasjonen. I praksis kan dette innebære at den lokale klagenemnden lar studenten fullføre hele eller deler av utdanningen der dette er forsvarlig, typisk fordi utdanningen kan brukes i andre funksjoner enn det aktuelle yrket.⁶⁰

Hvis manglende skikkethet for yrket er forårsaket av forhold som den lokale klagenemnden antar er av forbigående art, kan det i vedtaket bestemmes en utestengingsperiode som er kortere enn fem år.⁶¹ Ved kortere utestenging enn fem år kan klagenemnden stille vilkår som må være oppfylt

⁵⁶ Prop. 47 L (2017-2018) s. 102, pkt. Til § 26.

⁵⁷ Informasjon om forskrift om høyere yrkesfaglig utdanning s. 17, pkt. 7.5.

⁵⁸ Rundskriv F-07-16 s. 9, pkt. Til § 12.

⁵⁹ Samme sted s. 9, pkt. Til § 12.

⁶⁰ Prop. 47 L (2017-2018) s. 102, pkt. Til § 26.

⁶¹ Informasjon om forskrift om høyere yrkesfaglig utdanning s. 17, pkt. 7.5.

før utdanningen kan gjenopptas, jf. fagskoleforskriften § 36 andre ledd. Slike vilkår kan for eksempel bestå i at studenten gjennomgår behandling.⁶²

Når lengden på utestengingsperioden skal fastsettes må det tas utgangspunkt i faktum i saken. I denne vurderingen vil alvorligheten av de forhold som danner grunnlaget for utestengelsen, varigheten av disse forholdene og hvilken risiko dette utgjør for de gruppene som har et særskilt vern etter forskriften, være viktige vurderingsmomenter.⁶³

Det er ikke fastsatt begrensninger som hindrer en fagskole i å fullføre en påbegynt behandling av en skikkethetssak, selv om studenten velger å slutte før behandlingen er ferdig. Hensikten er å sikre at studenten ikke skal kunne søke lignende utdanninger ved andre fagskoler dersom forholdet er så alvorlig at vedkommende er i fare for å bli erklært uskikket.⁶⁴

8. Hva er konsekvensene av klagenemndens vedtak?

⁶² Informasjon om forskrift om høyere yrkesfaglig utdanning s. 17, pkt. 7.5.

⁶³ Rapport fra Nasjonal klagenemnd for høyere yrkesfaglig utdanning s. 17, pkt. Fastsette lengden på utestengelsesperioden i skikkethetssaker.

⁶⁴ Informasjon om forskrift om høyere yrkesfaglig utdanning s. 17, pkt. 7.5.

Der en utdanning er underlagt regler om skikkethetsvurdering, skal vitnemålet vise dette, jf. fagskoletilsynsforordningen § 2-7 andre ledd. Utstedt vitnemål for fullført og bestått utdanning betyr at studenten er vurdert som skikket for yrket, jf. fagskoleloven § 26 andre ledd.

Som nevnt tidligere skal et utestengingsvedtak ikke være et uforholdsmessig inngrep i studiesituasjonen, noe som innebærer at den lokale klagenemnden kan la studenten få lov til å fullføre hele eller deler av utdanningen der dette er forsvarlig.⁶⁵ Hvis en student som er vurdert som uskikket fullfører utdanningen, skal det likevel ikke utstedes vitnemål til vedkommende, jf. fagskoleloven § 26 andre ledd forutsetningsvis. Studenten har imidlertid krav på å få karakterutskrift for de delene av utdanningen som er gjennomført, jf. fagskoleloven § 19 første ledd. Dette vil gi studenten viktig dokumentasjon, og muligheten til eventuelt å få godskrevet deler av utdanningen ved andre utdanninger.⁶⁶

En student som er funnet uskikket, og som er utestengt på dette grunnlag, må søke om nytt opptak dersom vedkommende ønsker å gjenoppta utdanningen etter utestengingsperioden, jf. fagskoleforordningen § 36 tredje ledd.

Tas en student opp på nytt, vil vedkommende underlegges løpende skikkethetsvurdering etter fagskoleforordningen § 28 på lik linje med andre studenter ved samme fagskoleutdanning. Studenten har også krav på å få godskrevet tidligere fullførte emner og avlagte eksamener, prøver mv. etter reglene i fagskoleloven § 8 og fagskoleforordningen § 37.⁶⁷ Fagskolen må selv vurdere hvilke deler av utdanningen studenten må ta på nytt for at det skal være et tilstrekkelig grunnlag for en skikkethetsvurdering.⁶⁸ Dersom det på ny oppstår tvil om studentens skikkethet, skal det foretas en ny særskilt skikkethetsvurdering, uavhengig av den tidligere skikkethetsvurderingen.⁶⁹

En student som blir funnet uskikket av den lokale klagenemnden, og som utestenges fra fagskoleutdanningen på dette grunnlag, skal tydelig opplyses i vedtaket om at han eller hun ikke kan søke eller ta imot plass ved lignende utdanninger ved andre fagskoler i utestengingsperioden, og må søke nytt opptak for å kunne fortsette utdanningsløpet etter utestengingsperioden, jf. fagskoleforordningen § 36 tredje ledd. Med «lignende utdanninger» menes også den aktuelle utdanningen, selv om den blir tilbudt under et annet navn.⁷⁰ Begrensningen i adgangen til å søke eller ta imot studieplass i utestengingsperioden gjelder ikke for lignende utdanninger som ikke er omfattet av krav om skikkethetsvurdering.⁷¹

Etter universitets- og høyskoleloven § 4-12 skal studenter som er funnet uskikket, og som eventuelt er utestengt på dette grunnlag, meldes til Register for utestengte studenter (RUST). Formålet er å hindre at studenter som har mistet rettigheter på grunn av uskikkethet får nye, tilsvarende rettigheter ved en annen institusjon, jf. universitets- og høyskoleloven § 4-12 første ledd. Det arbeides med å få på plass en lignende ordning for fagskoleutdanninger.⁷²

⁶⁵ Prop. 47 L (2017-2018) s. 102, pkt. Til § 26.

⁶⁶ Prop. 95 L (2015-2016) s. 38, pkt. Til § 11.

⁶⁷ Informasjon om forskrift om høyere yrkesfaglig utdanning s. 18, pkt. 7.7.

⁶⁸ Samme sted s. 17, pkt. 7.5.

⁶⁹ Samme sted s. 18, pkt. 7.7.

⁷⁰ Rundskriv F-07-16 s. 10, pkt. Til § 12.

⁷¹ Informasjon om forskrift om høyere yrkesfaglig utdanning s. 17, pkt. 7.5.

⁷² Informasjon om forskrift om høyere yrkesfaglig utdanning s. 18, pkt. 7.8.

9. Klage på vedtak

Vedtak fattet av den lokale klagenemnden om uskikkethet, og eventuell utestenging på dette grunnlag, er enkeltvedtak etter forvaltningsloven § 2 første ledd bokstav b. Dette innebærer at klagenemndens vedtak kan påklages av studenten etter reglene i forvaltningsloven kapittel VI, jf. fagskoleloven § 39 andre ledd.

I praksis innebærer klage på vedtak om uskikkethet at studenten klager vedtaket inn til det forvaltningsorganet som er nærmest overordnet det forvaltningsorganet som har truffet vedtaket, jf. forvaltningsloven § 28 første ledd. I saker om skikkethet er klageinstansen Nasjonal klagenemnd for høyere yrkesfaglig utdanning, jf. fagskoleforskriften § 43 bokstav d.

Ved klage skal den lokale klagenemnden foreta de undersøkelser som klagen gir grunn til, før saken eventuelt oversendes Nasjonal klagenemnd for høyere yrkesfaglig utdanning, jf. forvaltningsloven § 33 andre ledd. Den lokale klagenemnden kan oppheve eller endre vedtaket dersom den finner klagen begrunnet, jf. forvaltningsloven § 33 andre ledd. Dersom den lokale klagenemnden velger å opprettholde vedtaket, skal saken oversendes til klageinstansen så snart den er tilrettelagt, jf. forvaltningsloven § 33 fjerde ledd.

10. Personvern i skikkethetsaker

I offentleglova § 3 finner vi hovedregelen om innsyn i forvaltningens saksdokumenter. Etter denne bestemmelsen er forvaltningens saksdokumenter offentlige, og dermed tilgjengelige for innsyn. Etter offentleglova § 13 første ledd er imidlertid opplysninger som er underlagt taushetsplikt unntatt fra innsyn.

Det følger av fagskoleloven § 39 første ledd at forvaltningslovens bestemmelser om taushetsplikt i §§ 13 til 13 e kommer til anvendelse i saker om skikkethet. Etter forvaltningsloven § 13 første ledd nr. 1 har forvaltningen taushetsplikt om opplysninger knyttet til «noens personlige forhold». Opplysninger i saker om skikkethet og utestenging vil falle innunder dette begrepet, og er dermed unntatt offentligheten i samsvar med offentleglova § 13. Dette betyr blant annet at det er viktig å ha

gode rutiner som hindrer uvedkommende i å få adgang eller kjennskap til opplysningene i skikkethetsaker, jf. forvaltningsloven § 13 første ledd.

Taushetsplikten i skikkethetsaker innebærer at opplysninger og dokumenter skal håndteres, sendes og oppbevares på en forsvarlig og betryggende måte, jf. forvaltningsloven § 13 c. Dette gjør Elements til det best egnede verktøyet ved behandling av personopplysninger i skikkethetsaker. Informasjon som kan identifisere studenten det er rettet tvil mot skal aldri sendes på e-post. Korrespondanse med studenten selv skal skje via Elements.

11. Eksempler på skikkethetsaker

Felles klagenemnd behandler klager på enkeltvedtak fattet med hjemmel i universitets- og høyskoleloven § 4-10 om skikkethetsvurdering. Felles klagenemnd er det nasjonale klageorganet for universitets- og høyskolesektoren, og tilsvarende Nasjonal klagenemnd for høyere yrkesfaglig utdanning i fagskolesektoren. For å illustrere hvordan en sak om skikkethet kan se ut, vil det her vises til utvalgte saker behandlet av Felles klagenemnd i 2020.⁷³ Tanken er at disse sakene kan være retningsgivende for de skikkethetsvurderingene som skal gjennomføres ved Fagskolen Vestland.

Sak nr. 84/2020

⁷³ Saksoversikt og sakssammendrag for studentsaker s. 19, 23-24 og 27-28.

«Saken gjaldt klage på vedtak om utestenging på grunn av manglende skikkethet for yrket som sykepleier.

Det ble sendt inn to tvilsmeldinger på studenten fra instituttet og studentens praksisveiledere. I tvilsmeldingene ble det beskrevet at studenten manglet ferdigheter og selvinnsikt, og at studenten hadde en adferd som ikke var forenlig med yrket som sykepleier. Det ble også vist til at ansatte kunne oppfatte studentens adferd som truende. Studentens veileder mente at studenten ikke hadde vist progresjon, forståelse eller selvinnsikt under utvidet oppfølging og veiledning. Etter tre av fem planlagte veiledningstimer mente veilederen at det ikke var grunnlag for å fortsette.

Skikkethetsnemnda fant at studenten var uskikket for yrket som sykepleier, jf. skikkethetsforskriften § 4 bokstav b, c, d, e, f, g og h. De la vekt på at studenten hadde vist vedvarende negativ adferd. De mente forholdene som dannet grunnlag for uskikketheten var alvorlige, og innstilte på å utestenge studenten fra sykepleierutdanningen i fem år. Underinstansen la skikkethetsnemndas innstilling til grunn, og fattet vedtak om utestenging i fem år.

Felles klagenemnd fant at studenten ikke var skikket for yrket som sykepleier, jf. skikkethetsforskriften § 4 bokstav b, c, d, e, f, g og h. Nemnda fant at studenten manglet vilje eller evne til å samarbeide og til etablere tillitsforhold. Videre fant nemnda at studenten hadde vist truende eller krenkende adferd i studiesituasjonen, og at studenten misbrukte rusmidler eller tilegnet seg medikamenter på ulovlig vis. I tillegg fant nemnda at studenten hadde problemer av en slik art at studenten fungerte svært dårlig i forhold til sine omgivelser, samt at studenten hadde vist liten grad av selvinnsikt. Endelig fant nemnda at studenten viste uaktsomhet og uansvarlighet som kunne medføre risiko for skade av pasienter, og at studenten viste manglende vilje eller evne til å endre uakseptabel adferd i samsvar med veiledning. Nemnda fant også at studenten utgjorde en mulig fare for pasienters liv, fysiske og psykiske helse, rettigheter og sikkerhet, jf. skikkethetsforskriften § 2.

Felles klagenemnd fant det nødvendig å utestenge studenten i fem år. I vurderingen av alvorlighetsgraden la de stor vekt på at forholdene ved studenten utgjorde en betydelig risiko for pasientsikkerheten. De viste til at studenten over lengre tid hadde vist sviktende dømmekraft som hadde gitt seg utslag både i og utenfor studiesituasjonen. Nemnda mente videre at studentens uskikkethet ikke var av forbigående art, og viste til historikken av studentens lovbrudd og domfellelser.

Resultat: Underinstansens vedtak om at studenten ikke var skikket for yrket som sykepleier og utestenging i fem år ble stadfestet».

Sak nr. 69/2020

«Saken gjaldt vedtak om utestenging som følge av studentens skikkethet for yrket som lege.

Fakultetet sendte inn en tvilsmelding om studenten til institusjonsansvarlig med begrunnelse i vurderingskriteriene i skikkethetsforskriften § 4 bokstav b, e, f, g og h. Tvilsmeldingen hadde 47 vedlegg, herunder blant annet korrespondanse mellom studenten og institusjonen, bekymringsmelding fra allmennlegevakten, vurderingsskjemaer fra eksamen, skjermdumper fra

nettsider hvor studenten var titulert som lege, kopi av studentens brev til barne- og familieministeren, brev fra Helsetilsynet og en sakkyndig vurdering av studenten, utført av psykologspesialist. Med bakgrunn i at studenten ikke ville møte til vurderingssamtaler, ble det vurdert at det ikke var mulig å tilby studenten utvidet oppfølging og veiledning. Det ble besluttet å sende saken til skikkehetsnemnda.

Skikkehetsnemnda fant at studenten var uskikket for yrket som lege. Skikkehetsnemnda vurderte at vilkårene i skikkehetsforskriften § 4 bokstav e, f, g og h var oppfylt. Et mindretall fant også at bokstav b var oppfylt. Samlet mente nemnda at studenten utgjorde en mulig fare for pasienters psykiske helse, rettigheter og sikkerhet. De fant også det åpenbart at utvidet oppfølging og veiledning ikke var egnet til å gjøre studenten skikket. De innstilte på utestenging i fem år. Underinstansen la skikkehetsnemndas vurdering til grunn, og fattet vedtak i tråd med innstillingen.

Felles klagenemnd fant at studenten ikke var skikket for yrket som lege, jf. skikkehetsforskriften § 4 bokstav e, f og g. Nemnda fant at studenten fungerte svært dårlig i forhold til sine omgivelser. De la vekt på at studenten over tid ikke hadde vist vilje eller evne til å samarbeide med institusjonen. Videre fant nemnda at studenten hadde vist for liten grad av selvinnsikt. De la avgjørende vekt på at studenten ikke hadde vist tilstrekkelig selvinnsikt i egne helseutfordringer, herunder hvilken betydning sykdomsbildet ville kunne få for en kommende yrkesrolle som lege. Endelig mente nemnda at studenten viste uaktsomhet og uansvarlighet som kunne medføre risiko for skade av elever, pasienter, klienter eller brukere. De viste til at studentens bruk av tittelen lege, uten å ha oppnådd autorisasjon som lege, vitnet om at studenten ikke så begrensningene i egen kompetanse. På bakgrunn av vurderingene over, fant nemnda endelig at studenten utgjorde en mulig fare, jf. skikkehetsforskriften § 2.

Felles klagenemnda fant det nødvendig og tilstrekkelig å utestenge studenten i to år. De viste til at studentens uskikket i stor grad kunne tilskrives psykiske helseproblemer, som hadde gitt seg utslag i dårlig fungering i en tidsbegrenset periode. De presiserte at usikkerhet knyttet til studentens fremtidige fungeringsevne, vurdert opp mot hensynet til forholdsmessighet, ga grunn til tilbakeholdenhet med hensyn til lengden på utestengingsperioden.

Resultat: Underinstansens vedtak om at studenten var uskikket for yrket som lege ble stadfestet, mens vedtaket om utestenging fra studiet i fem år ble endret til utestenging fra studiet i to år».

Sak nr. 51/2020

«Saken gjaldt vedtak om utestenging på grunn av manglende skikket for yrket som sykepleier.

Det ble sendt inn tvilsmelding tilknyttet studentens adferd og opptreden under praksisopplæring på studiet. I tvilsmeldingen var det uttrykt bekymring rundt at studenten manglet evne til å ta til seg veiledning, manglet respekt for avtaler og frister, var unøyaktig og hadde lav faglig kompetanse. Etter endt utvidet veiledning og oppfølging i ny praksis, ble studenten også vurdert til under forventet på flere kompetanseområder som gjaldt studentens faglige og personlige forutsetninger.

Flertallet i skikkehetsnemnda fant at studenten var uskikket for sykepleierstudiet.

Skikkehetsnemnda fant at vilkårene i skikkehetsforskriften § 4 bokstav b, f, g, og h var oppfylt. De

la til grunn at studenten ikke hadde vist ønsket og nødvendig utvikling etter gjennomføring av særskilt tilrettelagt praksis. Mindretallet mente at det ikke var godt nok dokumentert at studenten var uskikket for sykepleieryrket, eller at ytterligere veiledning ikke ville føre frem. Institusjonens klagenemnd sluttet seg til skikkethetsnemndas vurdering, og fattet vedtak om utestengelse fra sykepleiestudiet i tre år.

Felles klagenemnd fant ikke at det var tilstrekkelig dokumentert at studenten oppfylte vilkårene i skikkethetsforskriften § 4 jf. § 2. I vurderingen la nemnda vekt på at tilbakemeldingene fra institusjonen i flere tilfeller syntes å knytte seg til at studenten ikke innehadde forventet faglig kompetanse, og at dette ikke dannet grunnlag for å konkludere med at studenten var uskikket. Nemnda mente heller ikke at de dokumenterte episodene fra studentens praksis var tilstrekkelig til å konkludere med at studenten manglet personlige forutsetninger og utgjorde en «fare». I tillegg fremsto dokumentasjonen om studentens samarbeidsevner som sprikende. Nemnda presiserte at terskelen for å vurdere studenter som uskikket er høy, og mente at de fremhevede forholdene verken hver for seg eller samlet var tilstrekkelig til å finne studenten uskikket.

Resultat: Underinstansens vedtak om at studenten var uskikket for yrket som sykepleier og utestengelse fra sykepleierstudiet i tre år ble opphevet».

12. Litteraturliste

Prop. 95 L (2015-2016) =

Prop. 95 L (2015-2016) Endringer i fagskoleloven (om studentrettigheter m.m.)

Prop. 47 L (2017-2018) =

Prop. 47 L (2017-2018) Lov om fagskoleutdanning (fagskoleloven)

Rundskriv F-07-16 =

Kunnskapsdepartementet (2016), «Rundskriv F-07-16 Forskrift om skikkethetsvurdering i høyere utdanning», Regjeringen.no,

<https://www.regjeringen.no/contentassets/bc91f53babbe46d0923e8f742bd3f930/rundskriv---forskrift-om-skikkethetsvurdering-i-hoyere-utdanning.pdf>

Informasjon om forskrift om høyere yrkesfaglig utdanning =

Kunnskapsdepartementet (2019), «Informasjon om forskrift om høyere yrkesfaglig utdanning», NOKUT.no,

https://www.nokut.no/contentassets/13569b66043545fa95102e966004cb2b/informasjon-om-fagskoleforskriften_kd_011119.pdf

Hva er en skikkethetsvurdering, hvilke utdanninger skal ha det og hvilke rutiner skal fagskolen ha?

=

NOKUT (2021), «Hva er en skikkethetsvurdering, hvilke utdanninger skal ha det og hvilke rutiner skal fagskolen ha?», NOKUT.no,
<https://www.nokut.no/fagskule--hogare-yrkesfagleg-utdanning/regelverk-for-fagskoler/hva-er-en-skikkethetsvurdering/>

Rapport fra Nasjonal klagenemnd for høyere yrkesfaglig utdanning =

Nasjonal klagenemnd for høyere yrkesfaglig utdanning, Rapport fra klagenemnda, «Nasjonal klagenemnd for høyere yrkesfaglig utdanning, rapport 2020-2022 og veiledning om saksbehandling», Hkdir.no,
<https://hkdir.no/om-oss/juridisk-informasjon/nasjonal-klagenemnd-for-hogare-yrkesfagleg-utdanning>

Særskilt skikkethetsvurdering - saksgang ved NTNU =

NTNU, «Særskilt skikkethetsvurdering - saksgang ved NTNU», NTNU.no,
<https://i.ntnu.no/documents/1305837853/1306916285/S%C3%A6rskilt+skikkethetsvurdering+-+oppdatert+281122.pdf/fa2156e6-5958-aff8-07b7-3cbb9be4614c?t=1672840065032>

Retningslinje for skikkethetsvurdering ved UiB =

UiB (2016), «Retningslinje for skikkethetsvurdering ved UiB», UiB.no,
<https://regler.app.uib.no/regler/Del-2-Forskning-utdanning-og-formidling/2.2-Utdanning/2.2.5.-Kvalitetssikring-akkreditering-grader-med-videre/Retningslinje-for-skikkethetsvurdering-ved-UiB/>

Saksoversikt og sakssammendrag for studentsaker =

Felles klagenemnd, Tidligere vedtak, (2020), «Saksoversikt og sakssammendrag for studentsaker», Hkdir.no,
<https://hkdir.no/om-oss/juridisk-informasjon/felles-klagenemnd-for-handsaming-av-klagesaker-etter-lov-om-universitet-og-hogskular>